

Hutuk és tuszik – Kinek van igaza?

28/1

RUANDA**EGYÉNI FELADATLAP**

Hallgasd figyelmesen a Ruandáról szóló összefoglalót, és az alábbi vázlatpontok segítségével készíts jegyzeteket!

Földrajzi adatok

.....

.....

.....

.....

.....

Természeti viszonyok, éghajlat, növény- és állatvilág

.....

.....

.....

.....

.....

Népesség

.....

.....

.....

.....

.....

Kultúra, zene, irodalom

.....

.....

.....

.....

.....

28/2

AZ AFRIKAI ORSZÁGOK FÜGGETLENNÉ VÁLÁSA

Fekete-Afrika országainak felszabadulása a gyarmati uralom alól csak a második világháborút követő 1950-60-as években kezdődött meg. Egyes országok azonban még ennél is később váltak függetlenné. Namíbia például csak 1989-ben szabadult meg a Dél-afrikai Köztársaság fajüldöző politikájától, és nyert teljes függetlenséget.

Az elsőként függetlenedő ország Ghána volt 1957-ben, majd az 50-es évek vége, 60-as évek eleje a kontinens legtöbb országnak meghozta az önálló állam alapításának jogát.

Ez a folyamat azonban nem volt zökkenőmentes. Különösen ott volt fájdalmas és sokszor véres, ahol a fehér telepesek érdekeit nem szolgálták a változások. Ilyen volt Kenya, ahol a földjeiket visszakövetelő kikujuk mozgalmanak leverése után 25 000 gyanúsított továbbra is hadifogolytáborba zárva maradt. Belga-Kongóban, a volt Zaire területén polgárháború tört ki, amit újabb és újabb zavargások követtek. Ezt a híres-hírhedt Sese-Seko Mobutu mindig leverte, míg aztán 1961-ben súlyos válsághelyzetbe került az ország.

Mozambik, Angola, Bissau-Guinea, meg Sao Tome és Principe sziget egészen 1974–75-ig portugál uralom alatt élt. A Dél-Afrikai Köztársaságban még az 1980-as évek végén is az apartheid-rendszer (a fehérek felsőbbrendűségére épülő rasszista ideológia) ellen küzdöttek, amit a fekete tömegek még nagyobb elnyomása követett. Végül Nelson Mandela szabadon bocsátása után alakíthattak önálló pártokat és szervezeteket a feketék. De itt is súlyos belső konfliktusokkal is kellett megküzdeniük.

Ruanda önállóságát a belga hatalom csak 1961-ben volt hajlandó elismerni, de a belső ellentétek fokozásában továbbra is szerepe volt a külföldi érdekeknek.

Forrás: Ackermann és mtsai: Afrika

28/3

AZ AFRIKAI ORSZÁGOK FÜGGETLENNÉ VÁLÁSA

PÁROS FELADATLAP

Színezzétek be a vaktérképen azoknak az országoknak a területét, amelyek szerepelnek a szövegben, és írjátok rá a nevüket is!

28/4

A HUTU-TUSZI KONFLIKTUS TÖRTÉNETE ÉVSZÁMOKBAN

FELADATLAP

A hallottak alapján egészítsd ki az időgyenest a hiányzó információkkal!

XIII. század	1916	1962
A tuszik bevándorlása Ruandába		Lázadás a tuszi elnyomás ellen
1973	1994	Napjaink
A tuszik kizárása a felsőoktatásból	Tuszi lázadók betörése, hely az új kormányban	

28/5

A KONFLIKTUS GYÖKEREI

1. Életmódbeli különbségek

A Ruandában élő két fő népcsoport, a hutuk és a tuszik életmódja eltérő hagyományokhoz, eltérő szokásokhoz, kulturális feltételrendszerhez kapcsolódik. Találkozásuk előtt történelmük is másképp alakult. A hutuk a bantu nyelvű népek családjába tartoznak, a tuszik pedig az ún. nílusi népektől származnak. A hutuk letelepedett, intenzív kapás földművelő életmódot éltek, a tuszi vándorló-állattartó csoportokkal találkoztak Ruanda területén. Teraszos, csatornás módszerrel művelték a földet, trágyáztak, és ismerték a vetésforgót. A föld szent volt számunkra. Kertjeikben cirokot, maniókát, kávé, babot, dohányt termesztettek, de nagyterjedésű banánültetvényeik is voltak. Ma is tíz családból kilenc a föld terméséből él.

A tuszi pásztorok számára állataik voltak hasonlóan szentek, mint a föld a hutuknak. Azért vándoroltak vidékről vidékre, hogy mindig friss legelőhöz és vízhez jussanak. Csak lassanként kezdetek megállapodni az ország egyes vidékein, ahol a föld iránti igényeik a hutuk ugyanilyen törekvéseivel kerültek szembe.

2. Kulturális, vallási, társadalmi különbségek

A hutuk anyajogú társadalomban, törzsi szerveződésben éltek. Társadalmi, vallási kapcsolataikat totemkultusz határozta meg, amely az ősök tiszteletét helyezte előtérbe. Anyajogú társadalomként a leszármazást csak anyai ágon tartották számon, ez befolyásolta házassági, öröklődési szokásaikat.

A tuszik apajogú rendszerében a társadalmi rend az istenként tisztelt király udvartartására épülő hierarchikus rendszer volt. Minden földet a király birtokolt, istenkirályként uralkodott. A körülötte levő pásztornemességnek jelentős befolyása volt a gazdasági, kulturális életre. A tusziknak erős hadsereg állt rendelkezésükre, hogy jól szervezett államuk uralmát fenntartsák.

3. Demográfiai tényezők, népsűrűség

Ruanda lakossága: 7,3 millió. A népsűrűség 277 fő/km². Ha ehhez hozzávesszük, hogy az évi népszaporulat 3,7%. Csakhogy a népesség növekedésével a megművelhető területek aránya egyre csökken. Vannak olyan sűrűn lakott vidékek, ahol akár 1000 ember él egy négyzetkilométernyi helyen. A túlnépesedés veszélye a természeti környezetre, szépséges tájakra is veszélyes, nem beszélve az ország élelmiszer-készletének csökkenéséről. Egyre több területre volt szükség mind a hutuknak, mind a tusziknak a megélhetéshez, ami csak mélyítette az ellentéteket.

Ruanda a legszegényebb országok közé tartozik, az egy főre eső GDP: 270 US\$, a születéskor várható élettartam 46 év.

4. A gyarmatpolitika és a régi berendezkedés hatása

Belga misszionáriusok már 1879-től érkeztek az országba, majd német uralom után Ruanda 1916-tól került belga ellenőrzés alá. A gyarmattartók nem változtattak a tuszik arisztokrata felső rétegből álló uralmán, a hutuk többsége maradt alávett földmunkás. A belgák a tusziknak adott kiváltságokkal elmélyítették a régi ellentéteket, sőt erősítették azokat.

Nem vették figyelembe a helyi népek eltérő származását, kultúráját és szokásait. Ismerték, de nem vették figyelembe a tribalizmus (sógor-komaság) hatását sem, amely az afrikai államokban jelen van. A saját néphez való hűség így még inkább teret engedett az összecsapásoknak.

Jellemző, hogy a függetlenség kivívása után, ma is belga cégek felügyelik a természeti kincsek nagy részét.

28/6

A HUTUK ÉS A TUSZIK EGYMÁSRÓL

VÉLEMÉNYKÁRTYÁK

A hutuk ősi hite szerint őseik kapták a teremtőtől a földet, hogy azt megműveljék és vigyázzanak rá. A tuszik meg azt hiszik, minden az övék, nem tisztelik a hagyományokat és az égiek akaratát.

Egy tuszi férfi egyszer elindult dél felé, hogy állatait friss legelő felé terelje. Egy hutu gazda másnap azt panaszolta szomszédjának, hogy a tuszik már megint áthajtották a földjein a marháikat, és azok letaposták a zöldellő termést. Dühösen mondja, hogy mind ilyenek, csak jönnek-mennek, nem nézik a másikat.

Tuszik csoportja istentiszteletről tart hazafelé. Gúnyosan viccelődnek azon, hogy a hutuk templomba mennek, otthon meg az ősök szellemének tisztelegnek. Műveletlenségnek, tudatlanságnak tartják az ilyesmit.

A hutuk kegyetlenek, mindig is ellenünk voltak, mert irigyelték a mi méltóságainkat, a királyunkat, aki erős és hatalmas volt.

28/7

PAUL RUSESABAGINA – INTERJÚ

Milyen érzés egy színész alakításában látni önmagát a vásznon? Nagyon furcsa. Olyan, mintha a múltam egy ponttól kezdve szép lassan fikcióvá válna, ami gyógyító hatással van rám. Nem akarom és nem is tudom elfelejteni, ami akkor történt, de jó, ha kialakul egyfajta távolság köztem és a múltam között. Ráadásul én döntöttem úgy, hogy nagy költségvetésű alkotás legyen mindabból, amin átmentem. Sokan kerestek meg, hogy tévéműsort vagy dokumentumfilmet készítsenek a visszaemlékezéseimből, de én azt akartam, hogy minél több ember ismerje meg az igazságot. Ez csak úgy volt lehetséges, ha egy sok pénzből, ismert színészekkel leforgatott filmben látják, amit szerencsére Terry George, a rendező nem hollywoodi moziként készített el.

Mennyi beleszólása volt a film elkészítésébe? Elég sok, de ezt már az elején kikötöttem magamnak. Ott voltam végig a forgatáson és ügyeltem rá, hogy minden hű legyen a megtörténtehez. De csak kevésszer kellett ragaszkodnom hozzá, hogy megváltoztassanak valamit. Ilyen volt például a vége felé az a jelenet, amikor a túlélők elhagyják a fővárost és látják a tutszi gerillák elől menekülő több ezer hutut. A forgatókönyv szerint ezt megkönnyebbülve nézem, de én nem így reagáltam, és nem csak azért, mert én is hutu vagyok, hanem mert ez egy újabb katasztrófa kezdete volt.

Elégedett a filmmel és azzal, ahogy Don Cheadle Önt alakítja? Teljes mértékben. Terry csak annyit változtatott a történeteken, hogy pár dolgot kiemelt, más eseményeket pedig kicsit összesűrített. Don pedig nagyszerű ember és igazi barátokká váltunk. Mindent megtett azért, hogy minél jobban megismerhessen és eljátszhasson. A forgatás előtt rengeteget leveleztünk majd két hétig nálam is lakott.

Az egyetlen kritika, amivel a filmet illették, az volt, hogy nem ábrázolja hitelesen az akkor tomboló erőszakot. Akik ezt róják fel nekünk, azok nem filmesek. Ezt ugyanis nem lehet megmutatni. Én sokkal többet és sokkal borzalmasabb dolgokat láttam, mint a filmbeli „énem”, de tudtuk, hogy nem lehet és nem is szabad mindent megmutatni. Magam sem akarok visszagondolni rájuk, elhíheti. Mi nem sokkolni akartuk a nézőket, hanem elmondani ezt a történetet, hogy tanuljanak belőle. Mivel azt akartuk, hogy minél többen lássák a filmet, lehetőleg diákok is, ügyelnünk kellett a korhatárbesorolásra is. Ráadásul a szerkezet logikusan megköveteli, hogy az eseményeket a hotelen belülről láttassuk, ami kívül zajlik, azt csak érzékeltessük. Ezáltal az ide menekültek helyzete egyre bizonytalanabbnak tűnik – ahogyan az valóban történt.

Hogyan él most? Ahogy a film végén kiderül, a családommal Belgiumba költöztem és azóta is ott lakom. A hotelszakmával már rég felhagytam, most egy szállítmányozási cégem van Zambiában, amit Brüsszelből vezetek. Az elmúlt néhány hónapban a *Hotel Ruanda* miatt rengeteget utaztam, hogy George-dzal és Sophie-val népszerűsítsük, és nagyon örülök annak, ahogy az emberek, főleg a diákok és egyetemisták fogadják. Sokan kérdezik, hogy vissza akarok-e költözni Ruandába, de amíg nincs ott tartós béke, addig nem kockáztatom újra a családom életét. Igaz, béke van, de a győztes által diktált béke, amely egyoldalú, és amelynek rengeteg ellensége van. Talán ez a film maguknak a ruandaiaknak is segít megérteni, hogy mi történt 1994-ben, és majd megváltoztatja azt, ahogyan a hutuk és tutszik egymásról gondolkodnak. De ebben csak reménykedni tudok.